

ZOMBOR és VIDÉKE.

A BÁCS-BODROGH MEGYEI EGYESÜLT ELLENZÉK HIVATALOS POLITIKAI KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 8 frt. — Félévre 4 frt. — Negyedévre 2 frt.
Néptanítóknak egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt. — Negyedévre 1.50.
Egyes szám ára 10 kr.

Felélős szerkesztő:

Dr. Molnár Gyula.

Megjelenik hetenként kétszer: vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség: Gromon- és Zrnly-utca sarkán.
Kiadóhivatal: Csendes-utca OLÁH-féle ház.

A fegyverkérdés.

Lesz tehát Mannlicher fegyvere a hadseregnek, már meg van szavazva a tizenöt és fél millió frt a kis kaliberű puskák előállítására. Tavaly is megszavazott a delegáció szép összeget erre a célra, meg is kezdték a gyártást és már 83,000 darab fegyver volt készen, a mikor kislült, hogy hasznavehetetleneket produkálnak. Mi volt mit tenni, mint várni addig, a míg a Mannlicher-féle szerkezet tökéletesítve lesz.

Végre azután a kisebb kaliberű fegyver használatának eszméje támadt a közös hadügyminiszter agyában és annak megvalósításához fogott, de megint csak a Mannlicher szerkezet mellett maradt. Nem tudjuk, mi okból, de semminemű más szerkezetnek még csak bemutatását sem engedte meg; mint valami rögeszmédig, ragaszkodik a Mannlicher szerkezethez. Már pedig azt csak beláthatja mindenki, hogy ily fontos és ily költséges beruházások alkalmával nem elég pusztán az egyik tervet áttekinteni, hanem megvizsgálandó valamennyi rendelkezésre álló szerkezet s így azok közül, a melyik jobban megfelel a célnak, azt kell választani.

De a hadügyminiszternek mindez nincsen inyére. Hiába való volt a delegáció egyes bátrabb tagjainak fölszóllalása, mert a meghunyászkodó többség csak némán hallgatta végig a közös hadügyminiszter diktatóit s minden állítására csak fejet bólintott, — ő nem hallgatott semmire, megmaradt az ő czopja mellett. Pedig már egyszer belekerült a monarchiának negyedrél fél millióba ez a czopf, de még sem tanultak a tapasztalaton semmit. Megint csak beleegyezésüket adták abba, hogy a szakértelmet teljesen nélkülöző miniszter választása szerint történjék a fegyverkérdés megoldása.

Azon szerkezeteket, melyeknek szerzői a hadügyminiszternek nem tetszenek, még csak meg sem nézték, előre kimondták rá, hogy nem érek semmit. Hát a Mannlicher szerkezet, ugyan milyen auspiciumokkal ke-

szektet? Ki van-e próbálva annak szerkezete? Megfelel-e a technika mai rohamos emelkedettségének? Minderre csak annyit felelhetünk, hogy úgy vagyunk vele, mint a kormányozható léghajó kérdéssel. Minden hónapban akad úgyszólván egy-egy „zseniális” technikai talentum, a ki föltalálta a léghajó kormányozhatóságának titkát és még mindig titok az. Föltalálják éventé húszan, harminczan és még sinesen kormányozható léghajó. Így vagyunk éppen az ismétlődő fegyver kérdéssel is. Kipróbált szerkezet még mindig nincsen, hiába produkáltak annyian újabb-és újabb alkotást e téren. Egyszer már belesodorta a közös hadügyminiszter a monarchiát negyedrél fél millió frt erejéig az ismétlődő fegyverek beszerzésének hínárjába, most újabb adott arra módot és alkalmat neki a delegáció, mert hisz épp úgy hamarkodja el a fegyverek beszerzését, mintha a sokat emlegetett hadi célokra feltalált „kormányozható léghajók” valamelyikéből rendelne meg a hadsereg számára egy pár millió értékben.

Aztán a magyar fegyvergyár ködképeivel is csak hiteltelt a delegáció magyar tagjait a miniszter és a mikor ezek már bizonyosra vették annak föllállítását, a miniszter kimondja, hogy lehetetlen. Természetesen könnyű volt ezt tennie, mert hiszen ő nem volt soha a mellett, hogy legyen magyar fegyvergyár, ő csak „elvben nem talált ellene semmi kifogást,” és végre is azzal áll elő, hogy az nem tőle függ, hanem egy harmadik tényezőtől, a steyri fegyvergyártól.

És ezen állításából beláthatunk a közös hadügyminiszter egész gondolkodásmódjába. A fegyverkérdésben tanusított magatartásában nagyon sok titokzatosat tapasztalhatunk. Nevezetesen — mint már említettük makacsul ragaszkodik a Mannlicher szerkezethez, minden egyéb találmányt, anélkül, hogy megnéznék, visszautasítja; siettetni a fegyverek beszerzését és nem várja meg, a míg a szerkezet czélzerűségét szakemberek és egyéb

illetékes katonai kapacitások kipróbálnák; ellenzi a magyar fegyvergyár föllállítását.

Mindezek megelik magyarázatokat abban, hogy a fegyverkérdésben főszerepet az osztrák steyeri gyár viszi.

A Mannlicher szerkezet találmánya a steyeri gyár tulajdona, mely gyárnak roppant nagy szüksége van jelenleg megrendelésekre; ez vezette a közös hadügyminisztert a tavalyi megrendelésben is és ez únszolja őt megrendelésre most is. Ehhez járul még, hogy a gyár részvényeinek legnagyobb része magas hivatalokat viselő egyének kezében van, akik minden áron azon vannak, hogy részvényüknek értéke emelkedjék. Több részvény magának a hadügyminiszternek birtokában is van és egyedül ebből magyarázható ki azon szomorú tény indító oka is, mely szerint mindazok a szakértő katonák, a kik ellenkező véleményen vannak, állásukkal játszanak és a kik szakértői véleményüket nyilvánítják, annyit tesznek, mintha nyugdíjazásukat kérték volna.

A fegyvereknek azonnal leendő megrendelését pedig siettetni, mert a steyeri gyár munkakészen lesi a megrendelést és mert csupán ettől függ, hogy vajon a részvények értéke emelkedik-e és hogy a magasrangú urak magánérdekeinek emelkedése nem talál-e gátat.

Ily viszonyok mellett magyar fegyvergyárnak föllítása lehetetlen. A közös hadügyminiszter nem engedheti meg, mert különben az ő 100 frtos részvényei nem érnek meg a 280 frtot, a mely árra fölemelkedtek akkor, a midőn kitént, hogy az ismétlődő fegyverek sehol másutt nem rendelkeznek meg, mint a steyeri gyárban. És különben is a hadügyminiszter „már le van kötve szerződésileg Wernld ur iránt, és midőn azzal a kérdéssel fordul hozzá (Wernld urhoz), vajjon ha más gyárnál is eszközölne megrendelést, szállítaná-e ugyan azon az áron a fegyvereket, mint különben, ha az egész szükséglet nála rendel meg, — azt nyerte válaszul, hogy

A „Zombor és Vidéke” tárczája.

Vitt a gőzös . . .

Vitt a gőzös, zakatolt a gépje,
Forgó kerék hullámokat hányt a
Csendes víznek sima tükörére.

Mint hullám a vízre, a nagy bánat
Lelkemre szállt és úgy biztatott
Ugorjám be a vízbe utánad!

Révész Ernő.

A nazarénusokról.*

Ó-hat esztendő óta majdnem minden másod-harminczad megfordult egy fiatal gépész az irodában.

A képe halovány, a teste vézna. Csendesesen, lassan beszél, lassú a mozdulatai és — noha majdnem minden alkalommal beszédbe elegyedtem vele — mindössze tán tizszer sem hallottam nevetni.

Egy gőzmalomban dolgozott, melynek többi alkalmazottjai is, a tulajdonossal egyetemben, az én gépészem kaptafájára vannak útvé. Mind nyugodt, csendes, alázatos emberek. A falbeliek nazarénusoknak vagy újhiteleknek, ők magukat Krisztus-követőknek, Krisztus-hívőknek vagy egyszerűen hívőknek modják.

Amit hallottam, hírlapban olvastam felőlük, de legfőképp a magam szemével tapasztalt szolidaritás ezen egyszerű emberek részéről régen fölkelte az érdeklődésemet; megtudni alaposabban, minő szervezetben élnek; de a gépész (különben iskolázott ember) szófukarsága rám is tartózkodást parancsolt a kérdésközlésben.

A multkor azonban többrendbeli hivatalos szíveséget tettem neki. Azt hiszem, ennek a fejében engedte meginterviewolni magát ezt is olyan ovatosan tette, hogy felvilágosításában mindig per „ők” beszélt, „mink” helyett a nazarénusokról s vagy másfél órai beszélgetés után, melyben csak akkor szót, ha kérdeztem, ezzel vált el tőlem: „Tán sokat is beszéltem”.

* Megjelent a „Fővárosi Lapok”-ban is.

Valószínűleg Svájból indult ki a székta. Hazánkban az első követői közül kettőt a negyvenes években deportáltak Amerikába. Béla József lipotomegyei és Bakody zalamegyei nazarénusok voltak azok, kik a hitükért lemondtak a hazáról. Mind ketten élnek még odakint s összeköttetésben állanak a magyar hívőkkel.

Mert az állam nem ismerheti el őket, valaminthogy ők sem ismerik el az államot. Legalább nem úgy, ahogy az állam követeli. Olvastuk a lapokban, hogy a nazarénus katonajoncok nem akarnak fegyvert venni kézbe. Az evangélium, mely az ő törvénykönyvük, imádságos és szertartás könyvük, melyen kívül még csak egy énekes könyvet használnak, az evangélium tiltja el tőle őket „mert valakik fegyvert fognak, fegyverrel kell vesznök”. Megpróbálták őket erőszakkal kényszeríteni, de akadt nem egy olyan, a ki inkább elrúta a testi fenytüket, el a börtönt, mégsem szegte meg az irás tilalmát. Mostanában is nem egy sínylódik rábságnak hitéért. Ha kiállják a büntetést, konyhában, műhelyben kell őket alkalmazni.

De mivel gyarlók vagyunk — mondja az én emberem — s a test által meggyőzők a lelket is, manap már rendszerint nem fogadják be az egyház tagjai közé azokat, kik vagy meg nem szabadultak a katolikusodástól vagy kinem töltötték idejüket; mert nem akarnak velük olyan fogadást tétetni, mit valószínűleg megszűnnek.

Az evangélium tiltja az esküt is. „Semmiképpen ne esküdjétek se az égbe, se a földre, se a te fejedre”. S ha világiakkal való pörben hívőnek itéli a bírót az esküt, inkább elmarasztaltja magát, de meg nem esküszik. S ki mégis megteszi, valamint, a ki vétkezik egyáltalán az irás szava ellen — mellözöm a nagyobb bűnököt — a ki haragtartó, fősvény, trágárszédű, a ki versengő, irigylénykedő, a ki részeszes, dobzó; az ki kirokesztik a tagok közül.

De amíg olyan nem vét, a mi járhat a gyülekezetbe, énekelhet, imádkozhat a hívőkkel; de a férfiak tanácskozásában részt nem vehet. A kisebbrendű vétkeseké hosszas töredelem után „tagfagadják újra maguk közé, a nagyobb bűnösök ellenben a „tagfagrá” soha többé szert nem tehetnek. Meg vagyon írva: „Tisztítsátok ki a régi kovászt”, s „távotaszátok el a gonosz munkásokat”.

Ünnepjük csak a vasárnap. Istentiszteletük éneklésből, bibliavásolás és magyarázástól áll. A tagok megbíznak maguk közül

egypárt, kik felváltva elmondják újra, bővítve, felvilágosítva, mit a szentírásból felolvastak.

Papjuk nincs. Egyházi szolgának hívják, ki ellátja az egyetlen szertartást, az Urvasorát, a tagok kívánsága szerint évenként többször is. De ez az egyházi szolgáság csak tiszteletbeli hivatal, vele fizetés nem jár. Vasárnap kétféle van istentisztelet: reggel nyoleföt fél tízig, délután kettőtől fél négyig. Köznapokon kedden és pénteken van rövid imádkozás reggelenként fél-fél óráig; nyáron dologidőben korán, öt órakor, télen hét-nyolcz óra tájt. Férfiak, nők különválasztva ülnek az imaházban. Alkalmak helyen van föllátva a káthedra körülbelül egy lábnyi magasságra, a biblia számára könyöklővel. A falakon semmi dísz.

Házasságot ceremóniák nélkül kötnek. A gyülekezetben tett kölcsönös ígérethöz, hűségfogadásból áll az egész. De fölbonthatlan. Ha elválnak, egyik fél sem léphet új házasságra. A ki házasság és a ki férjhez megy, ám tegeje: jól teszi „mert jobb házasságban élni, hagyom mint égni.” De a ki nem házasság és a ki nem megy férjhez: az jobban teszi.

Közbevetésem: „Hát, kedves barátom, ilyenformán maga is jobban szereti a jót a jobbnál.”

Fanyar mosoly futott végig ábrázatán.

Pedig az anyósra való nézést okos dolog az a nazarénusság. Az én falomból a szomszéd községbe ment férjhez egy ismerős lány. Közös háztartásban élnek fiatalok az öregekkel, s mikor idehaza volt látogatásban, kérdésközlésemre szörnyen dicsérte az urát, de szörnyebben gyalázta az anyósát.

Nem régiben megállított az utcán.

— Hát az anyós mit csinál? Foga, nyelve harapós-e még?

— Nem az többet. Rá sem lehet ismerni. Olyan édes az, mint a csurgó méz. Nem hallani egy hangos szavát; nazarénus lett.

Ha szabad lenne szójátékot, gyártani azt mondanám: nemcsak a hívőknek üdvöz ez a hit, jó lenne az a nőkre is. És némelyik férjnek is.

— Az asszonyok, — magyarázgatja az én gépészem az evangélium nyomán, — nem hajuknak födörgatásával vagy arany-nyal, drágakövekkel, drága öltözetekkel ékesítik magukat, hanem szemérmességgel és mértéktelenséggel. „Az asszony legyen alázatossággal csendességben (Pál apostol) és legyen otthon ülő.”

ha csak egyetlen darabot is másutt rendelne meg a hadügyminiszter, — úgy a steyeri gyár azonnal fölszólana.

Kifogásnak elég, szép a hadügyminiszter emez argumentuma, de arra még mindig nem elég, hogy kibúvónak szolgáljon. Hát a gyár rendeli meg a fegyvert és nem a hadügyminiszter? Avagy a gyár parancsolja a hadügyminiszternek, hogy hol rendelje meg a fegyvereket? Persze, mert a gyárnak minden egyes fegyvernél 10 frt tiszta nyeresége van, a megrendelendő 800.000 darabnál pedig 8 millió.

A fődolog pedig az, hogy az osztrák gyárnak minél nagyobb nyeresége legyen, akármilyen árukat produkál is. A monopólium tehát biztosítva van az osztrák gyárnak, a nélkül, hogy számítottak volna akármilyen eshetőségre, mert utóvégre nem lehetetlen, hogy a gyár bármily véletlen folytán egyszerre képtelenné lesz szállításra s ez esetben meg van akadva a fegyverkezés: nincs másik gyár, mely a munkát folytathatná, míg hogy ha két gyár működik s bármelyik is likvidál, egyik még mindig rendelkezésre áll a monarchiának.

No de a böcs hadügyminiszter belátása szerint fölsőleges két gyár.

Lesz tehát rossz fegyver drága pénzen, a magánérdekek úgy követelik. És aztán a többi európai hadseregek arányához képest legyen erős hadseregünk! X.

SZÍNHÁZ.

Az ember tragoediája.

Szombat, nov. 19.

A két fogalom nagyon rokon: ember és tragoedia. A ki a lét törvényeinek megszállhatatlan és kegyetlen szakaszait olyképp akarja glossálni, vagy azok biztatónak, kegyeseknek, szépnek látszassanak, igen nehéz, talán megelodlatlan feladatra készül.

Byron világhölgyetnek hangját nem akarom eljásztani. Elég művész, műkedvelő — no meg — kontár adott már belőlük concertet.

Madách az Ember Tragoediájában gyönyörű költeményt írt. Költemény méltán képezi irodalmunk legfényesebb gyöngyét. De ezen költemény nem szindarab.

Volt már alkalmam egy más helyen arról értekezni, hogy a drámai költemények színrehozatala nem egyéb, mint élelénkös illusztráció. A mint érdekesebb a mű, ha hozzá rajok vannak csatolva, még érdekesebb, ha festmények teszik szemléltetővé a művet, úgy ennek egy még magosabb foka a színrehozatal.

Igen keskeny mesgye választja el a drámai költemények színrehozatalát az előképtől.

Mikor a függöny felgördül és mi meglátjuk az igazán anyagi látványt: az anyagok karát, szinte sajnáljuk, hogy megszólalnak. Tisztelet anyagok! kérem ez nem malitia. Nem mondjuk, hogy jobb lenne halgatóink, hanem a kép megkapóbb, a míg az anyagok meg nem szólalnak.

Es így megy ez végig. Kívéve azokat a tisztán filozófáló párbeszédeteket, a melyeknek illusztrálása nem is igen szükséges, mert olvassa ep oly hatások, ép oly szellemek — a többi képnél mindig azt óhajtánók, hogy álljon meg a gyülekezet egy helyen mint előkép, valamely — a gazlónál tisztességesebb — világlátás emeljen rá és mi elképzeljük magunkat Madách remekművének idevonatkozó jelenetébe.

Aból, hogy a drámai költemények nem szindarabok az is következik, hogy nincsenek benne szerepek. Mire Adám mint egyik

világtörténelmi alak kezdené a jellemet kidomborítani, a melyet ábrázol, — már mássá kell átváltoztatnia.

Igaz, hogy ő egy félig alvó, félig éber alak, a kinek minden jelenetben odaszól Lucifer: „Jer Adám tovább!” a kit tehát minden képből elmozdítanak arra, hogy Adám, — de ép ez hozzájárul ahhoz, hogy egy-egy alakjából nehezebben domborítson ki jellemet. Pedig ez a szindarab kritériuma.

Faust még inkább fogadtató el szindarabnak — természetesen az első rész. Abban tovább marad egy az Adám-Faust. És ezen szempontból nevezhető az Ember Tragoediájában is Lucifer az egyetlen valóságos, megalkatható szerepek.

Lucifer szerepének előállításához rendelkezésre áll a világridalom összes eddigi akciókat közl az, a mi örögdönt ábrázol. Nem annyira, hogy a Mephistók, Belzebubok sat. folytatása lehetne Lucifer, de a mint minden szerep megalkotásához az szükséges, hogy a szereplő azt tanulmányozza, sokszor olvassa, hogy minden szavából a képet kiegészítse, a melynek az adott anyagból elő kell állítatnia, úgy ez Lucifernek annyiban meg van könyvté — vagy neheztve — hogy nem kell ezen egy szerepre szorítókonia, hanem egy nagy és gazdag irodalmi készletből meríthet hozzá anyagot.

Rakodezay Pál, a magyar színi szakirodalom elsőrangú képviselője, kinek színi tanulmányait az ország legelső lapjai örömmel szökták közölni, természetesen merített gazdag ismereteket tárházából és ezen szerepet ép oly alapos tanulmányok alapján állította elő, mint eddigi nagy jellemalkotásait.

Appels vargája még él, és most még egyre belekontárkodva mesterségébe, bele szöktött kotyogni Rakodezay művészetének bírdalába is. Hiába igazolná magát előtte egy másik szemrehányás ellen Rakodezay azzal, hogy időző angol vagy francia tanulmányokat, a melyek alapján ezt vagy azt, így vagy úgy tette, mert a mi vargáink csak a — lünyevé irodalom magaslátóg tudtak felemelkedni. Ezért nem tudom nekik ekkéig ajánlani, hogy — „ne sutor ultra eripiam!”

— de hiába, mikor ezt sem értik, mert ez latin mondat, a mi pedig nekik — görögul van.

Figyelemztetni akarom azokat, a kik azt állítják, hogy Rakodezay organuma gyöngye. — hallották-e azt az igazán remek pokoli kacagását?

De minek kűzdek én a szelmalmok ellen? Az a bolond szél, bolond lükköl fűj!

Dombay és Dombayné mint Adám és Éva, farszót feladottak, mert nem nevezhető szerepek, igen szépen oldották meg. A közönség méltán tapsolta ki őket és Rakodezayt minden nagy jelenet után.

A rendezés nagyon ügyes volt. Különösen szépen sikerült a francia forradalom jelenete.

A közönség a házat egészen megtöltötte. A deákhegyen derék gymnasiumi ifjúságunk tomor sorai állottak. Már Julius Caesar előadásán vettük észre, hogy gymnasiumi ifjúságunk nem iszlészt válogatja meg a darabokat, melyeknél tömeges megjelenésével tüsszessen. Mint halljuk némely osztály az utolsó emberig jelen volt. Ezen méltatlanság csak gratulálhatunk nekik és elismerésünket fejezhetjük ki. Egyre figyelmeztetjük őket. Némelyiknél a szöveg volt, és ezzel kísérte az előadást. Ez hátiltan foglalkozás. Mert egyrészt a kihagyásoknál keresgélnek, és másrészt vesztik a szép megjelenésnek értékét kétségbevonva. Kell előadás után olvasni a művet. Akkor meglepente látjuk magunk előtt az alakokat, és Adámot Dombay, Évát Dombayné hangján halljuk szólni, Lucifer sívító hangjában Rakodezayra ismertük, és ez fokozza az élvezetet. Próbátum est!

Az ember tragoediáját ismételni fogják. A mint ő Perze szegény XY. úr, a nemis arisztokrata, a mint ő magát nevezi, ezt mód felett fogja sajnálni, mert kénytelen e remekművet kétszer megnézni. A derék arisztokratát, a ki ez álnevet, is bizonyára azért választotta, mert a végén egy nemes Y van — meg nem gondolva azt, hogy előtte egy malitiosus X áll, mintegy az egész nemesességnek értékét kétségbevonva — nagyon sajnálom. De hagyjuk el! Nem akarok visszaélni anyonyimással, és gorbombáskodni úgy a mint ő visszaélt vele, — mert a mi „ildomérzékünk tiltja az ily helyke felelőtlenséget.”

Paraszt kisasszony.

Vasárnap, nov. 20.

Valamelyik híres német művészét életrajzban olvastuk, hogy

A férjek ellenben tegyenek tisztességet az erőlenebb asszonyokkal, (Péter apostol) szeressék feleségüket s ne legyenek hozzák mérges kedvűek; szeressék őket, mint tulajdonmagukat: „a ki szereti az ő feleségét, magát szereti.”

— De azért — mondok — hát mégis csak jobb nőtelennek, hajadonnak maradni. Ismer-e férfiembert, ki lite kedveért mondott volna le a családi életéről?

— Ismerek egyet. Nyolevan esztendő és nem bánta meg, hogy nőtelen maradt.

— Lányt is ismer?

— Tudok olyot, ki megálta 27—28 esztendőig, de a ki tovább is pártában maradt volna, olyat nem ismerek.

Hiába, csak asszony, ha nazarénus is!

A gyermekek érettkorukig semmit sem hallanak hitvallásról. Eljárnak az imaházba, de a tagok gyülekeiből ők és az asszonyok ki vannak zárva. Hogy különben mi mindent beszélnek meg ezeken a gyülekeken, meg nem tudhattam. Ott igazítják el a többi közt a tagok között felmerülő differenciákat, melyeket világi itőlőbbi elé sohase visznek, mert Pál apostol mondja: „Azért minden kétség nélkül nagy gyarlóság ez ti bennetek, hogy egymással törvénykeztek. Miért nem szenvedtek inkább bosszúságot? Miért nem tűrték inkább a kárt?”

Ilyen gyűlésen voltak nemrégiben kérdőre egy hivót, miért hordja az orrát aranyláncban s annak az embernek esküszagyan selyemzsinór lóg most a nyakán. Ekszert az asszonyok sem hordanak.

Bácsmegyében, a régi Bánatban, Szentesen, Hódmezővásárhelyen van a legelső nazarénus.

— Úri ember nem való hívőnek, — mondá az én prédikátorom, kinek szavából nem a többség érezte halatszott ki, mire az apostol szavai jogosan fel: „Legyetek feddhetetlenek és tiszták e gonosz és elfordult nemzetség között, kik közt fényletek, mint a szövetétek, e világon” — szomorúan szánakózással mondta: — Ugyan teszem példánál egy ügyvéd. . . .

Megemelte a karját és a keze fejjével felém legyezett. Ellen-vetém, hogy de bizony csak akad azok közt is.

Az ő bibliai kenetességével válaszolt:

— Talán, talán. Ha nincs teljes beismeréssel, nem használ neki semmit.

midőn az ő szavata közepette egyik pályóban nagyon fenhangon kezdtek el beszélni — hirtelen elhallgattak, merően és tünetlenül bele nézett abba a pályába, úgy hogy a közönség figyelme is oda fordult, és a nagyhangú „aristokrata” szégyenszemre kénytelenül kiértásként magától magát. Nálunk sem ártana ennek a „trick”-nek az alkalmazása néhanapján, és nem csak a pályolyokra, hanem a földszíntre is.

Az nem igaz, hogy 27 xros arisztokratának nevezünk volna valakit? Mert mi tudunk annyit görögül, hogy „aristosz” valami legjobbat jelent; már pedig a kiket mi megrovnunk azért, hogy egy derék színésznek jutalmajátékára nem váltották meg az ő 27 xros helyeket, azokat nem szokták arisztokratának nevezni.

Az igazi arisztokrata az ismeri a nemesség azon szép elvét „noblesse oblige!”

és ahhoz alkalmazza magát.

Az a ki a pályába ül, azzal documentálja azt, hogy az előkelőséghez számítva magát, a melynek szabad luxust tűzi. Mert annak az lenne a rendje és állítóg úgy is van, hogy a pályóba a legdrágább hely és azért a ki abba ül, kitüntető, hogy keresi a drágább helyet. Jól van. Kell, hogy legyen luxus, hasznos dolog is, de akkor csak a keresse, a kit megillet vagyonánál fogva. Mert az törhetetlen állapot, hogy takarékosági szempontból járjanak pályóba. A ki takarékoskodik azzal, az menjen föl a karzatra, vagy maradjon otthon.

Igazán nevelésdolog hallani arról szólni hogy hűt mi nem „egy” pályolybórló „kötelezettség.” Kénytelen beléülni abba a pályóba, a melyt mások orra elől, elfoglalt és lefogalt nélhany héttel mielőtt még egy eleven színműt látnunk volna Zomborban; mert „hazafias ildomérzete” nem engedte másnak át az első ülődozt; és kénytelen végigévezni azokat a darabokat, a melyek az igazgató t. szingyű bizottság atyai tanácsai és támogatása mellet kivágotat a világridalom renekeiből; kénytelen a lértelen végignézni a „Volencei Kalmárt”, és „Leár király” premiejét és az „Ember tragoediáját” mikor először adják a sáisonban; nem számítva a kisebbbő premiérek melyeket mind kénytelen 27-xjárt megnézni.

Kénytelen lemondani concertekről és bálorkól, a melyeknek Zomborban se szeri se száma, és kénytelen eljónni pályóba, a mit esupa hazafias onföldözésből és áldozatosságból tart fenn, potom áron, és zár ki belőle másokat, a kik fizetnének érte annyit, hogy abból meglehetne egy szüntársulat tisztességesen.

Mit beszélnek karzati darabokról, vasárnap előadásról, mikor egy esnáltak, úgy építették a színházat, hogy abban se karzat, se tisztességes állóhely nincsen, hanem csak pályó; tulajdonképen egy pályószínház a zombori.

A midőn pedig arról van szó, hogy ha már annyira elpáholozták magukat, hát legalább fizessék is meg, akkor nagylelkűen leteszik a 3 mond három o. é. forintot egy pályóért. Minek a gyűlöldés a 27 xral? Elég irónia ha megmondjuk a komoly árt: a 3 forintokat.

Különből erről szólnak a holnapi Bácskában bővebben.

A Parasztkisasszony előadása sikerült. A címszereplő Némethy Gizella igen kedvesen játszott, csak egy helyen nem emelte ki eléggé szerepe drámai részét. A hol megtudja, hogy Pátyol Gergely elhagyta és dühében fogadkozik, hogy ilyen gógos olyan henező kisasszony lesz, ott nem érezte, hogy az egész áfletlász mögött elfojtott fájdalom lappang, mely kitörésre vár. Csige Mihálka Szentessy Ilon és a többi szereplők is jól játszottak.

Koldusdiák.

1866. nov. 21.

„Ma pénzért holnap ingyen!” Ez a biztató fölirat van némely korsósnál.

A mi színlapunk is egy párszor azzal biztatótt, hogy ma játszanak, de holnap a színház zárva, — és aztán megint csak játszottak.

Hát bizony a hű a kar fölötti bosszankodás illeti, bizony elrendetük volna a mitfői Koldusdiákok. Megint „majdnem” egyszerre énekeltek, de csak majdnem. És ebben a csunya hibában főleg szép nem leledzik.

De hagyjuk el e calamitások fölötti panaszunkat, valamint a függöny részességét is, a mely, mint értesülünk, valamely disznótóron úgy elázott, hogy nem akart eleinte felomni; mikor pedig fonn volt, nem akart leereszkedni; de hát igaz is van, mit bolondiják szegényt, — vagy hagyják fonn vagy lenn.

Ugyanaz az ok, mely kibovítette az alapot, ugyanaz vet gátat a nazarénusság általános elterjedésének.

Az ember legyen hívő; de nem lehet minden egyebet kizárólag csupán csak az.

A nazarénusok sutba hányják a képzőművészetek örökszép termékeit, mint hiábavaló világi dolgokat; elégetnek a pózias remeket; megsemmisítik a tudomány kutatás kincsés bányáját, a könyvtarakat, mert Pál apostol a többi közt ezt írja az efesusiakhoz: „Hogy ne legyünk többé gyermekek, kik habozunk és ide s tova hajtassunk a tudományak akármí szele által.”

Eszembe juttatja ez a kiesnylés annak a mohammedanus hívőnek az eszjárását: „Minden könyv hiábavalóság. Mert a tartalma vagy benne van a korában s akkor fölsőleges, vagy nincs benne s akkor ártalmas.”

De a bíróságoknak nem lenne dolga, a fináncnak sem, a líkőryárosoknak és a zongoratanítóknak sem, lenne csak a földön általános a nazarénizmus. A katonaság is hazamehetne, mert megvalósulna az örökbe; a papok is elszelvedhetnének, sőt a kritikusok is egészen fölsőlegessé válnának, (ez lenne csak az igazi örök-béke!) mert pótkátt senki sem űzne s ha netán mégis akadna — mivel-hőn én is azt hiszem, hogy a költés kísértése ellen semmiféle tilalom nem segít, — hát a testvéri szeretetnél fogva nem lehetne antúg istenigazában elverni a költőidőnyeseknek a port.

De, hajh, ne örüljünk lyrikus bajtársak!

A nazarénusság, a tanulatlan emberek idealizmus, csakúgy, mint a voltaképi idealizmus, általános nem lehet soha s az emberiség még sokszor vissza-vissza fog térni a bibliához, ehhez a gyönyörű műhöz, megújulni, hogy aztán ismét átváltozódjék tőle.

Ez a tömeges áll, melynek a vallás minden, törvénye, erkölcsi szabálya, sőt bizonyos értelemben illemtana is s mely készen kapja hitét.

A kik a hithez a kételkedésnek hosszú, gyötrelmes útját végig vándorolva jutnak, azok minden korban egyformák.

Irott betűre azok utalva nincsenek, mint ahogy bizonyos készütséggel nem szorul az ember az orthographiai szabályokat tárgyazó könyvre.

Ezekre áll Schiller szava: „Nem vallom a magaménak egyik religiót sem — religióból.”

Néhol igen elmesén azzal segített a rendező a kar énekbe-jain, hogy elücsölközték, a mit élencékni veszedelmes lett volna. Igen jó fogás. Sokszor megköszönöm egészen őszintén egyik-másik szereplőnek, ha a mit nem tud elmondani, eltávozná. . . A szereposztás igen jó volt.

Andrássy mint Ollendorf remek alak, és ma sokkal jobban is volt disponálva, mint a Cigánybárában. Mátyás Margit dalai és Angyal Iusnak úgy dalai mint játéka dénk tapost érdemeltek ki. Kóvi és Némethy Gizela a koldusdiákokat ismert tehetséggel adták. Némethy pompásan öltözött ís, és ebbeli tehetségének fényes próbjáit várjuk legközelebb tartandó jutalomjátékán, a melyre mint halljuk a „Csókon szerzett völgyem” című bohózatot kapta. Egyébiránt meg vagyunk győződve, hogy nem csak toltotte tekintetben, hanem játéka és éneke nézve is élvezetes estére van kilátásunk.

Dr. Pataj Sándor.

Megyei s helyi hírek.

* **Esküvő.** Folyó hó 21-én, hétfőn délután négy órakor tartotta esküvőjét Trischler Ferenc helybeli szolgabíró a bájos és szelleműs Hoffman Gizella kisasszony, Hoffman Frigyes főmérnök úr leányával. Az ünnepélyes szertartást főtiszt, Maison Mihály rigyezeai plébános (a vőlegénynek volt hittanár) végezte. A templomba vonuló díszes menetet Geringer Pál v. jegyző nyitotta meg a szép Hoffman Ilkával; násznagyokul szerepelt Schmaus Endre alispán nevelő a menyasszony, — és Popovits Dusán fősolgabíró nevelő a vőlegény részéről; mint vőfély és nyoszolya leány szerepeltek még Szalay Elemér úr Trischler Anna kisasszonyal. Jelen voltak még: Sztrilich Mihály árvászeki úrnok nejevel, velök a kedves kis Kocsis Etelka, gyámleányuk. Tópisné szül. Hoffmann Mária Hauke Imre megyei aljegyző nejevel, Trischler Péter és neje Szegedről, stb.

* **Jótékonyelő előadás.** Az állandó műkedvelő-társulat által Topolány, 1887 évi november 27-én (vasárnap) a „Casino” termében felléltott saját színpadon adták: „Csalódások” vígjáték négy felvonásban. Irtá Kisfaludy Károly. (Rendező Hír Károly.) Személyek: Gróf Elemér Vigh Vilmos úr, Bíró Kényesi Komlósi Armin úr, Köröndi Lina, fiatal özvegy Domotör Ilonka k. a., Lombai uradalmi inspektor Hír Károly úr, Elek ennék fia hadnagy id. Sulyok János úr, Lidi rokona Ettinger Gizella k. a., Lueza kisasszony Fischer Ilonka k. a., Mokány földes úr Honig Zsigmond, Vilna, Lina társalkodója Boskó Zseni k. a., Tamás, uradalmi kertész Pili József úr. A dolog történeti Elemér és Lina közös jószágán. Helyiárak: Kórszék 80 kr. Zártszék 60 kr. Alólhely 40 kr. Karzat 20. Jegyek előlre válthatók a gyógyszerháznál. Zsigmond Lajos úrnál és Adler Adolf úr kereskedésében. Kezdeté pontban 8 órakor. Előkészítelő kitűzettek: „Sárga eskü” és „Bahos kendő.” (lapunk szerkesztőjének pályanyerés népszámláló), továbbá „Arany ember” színmű. A n. é. közönség szives pártfogását kéri Az állandó műkedvelői társulat.

* **Eljegyzés.** Izeesskul Leó szabadkai magy. államasvati hivatalnok jegyet váltott Csernyus Klementin kisasszonyal, Csernyus úr. végrehájtó kedves leányával.

* **„A tévedések játéka.”** Shakespeare híres bohózata kerül ma színrre. A nagymester csodálatos alkotása ez, melyben bájj, fenség, fufang, butaság a leg-harmonikusabb képét mutatják az életből. A darabot még a nemzeti színház is mellőzi, pedig a 60-as években a műsoron volt és nagy derűtséget keltett.

* **Eljegyzés.** Gergoury Szredoje, helybeli jóhírű kereskedő, jegyben jár Berlekovits Anna kisasszonyal.

* **Esküvő.** Georgievits Koszta vasárnap délelőtt 11 órakor vezette oltárhoz Bogarszki Miklós városi községűm kedves leányát Darinka kisasszonyt.

* **Felhívás** a m. kir. technológiai iparmúzeumban rendezendő országos szerszám-kilállítás ügyében. A m. kir. technológiai iparmúzeum igazgatósága az intézet helyiségeiben (VIII., Keresipost 9. sz.) az országban készített gyári és kézműipari szerszámokból jódokozó kilállítás rendez, a mely 1888. évi február hó 5-ik napjától április hó 1-ő napjáig tart. A bejelentési határidő folyó évi december hó 31-ik, a beküldés határideje pedig 1888. évi január 15-ik napja. Ezen kilállításban részt vehetnek az összes hazai szerszám-készítők, kik a gyáripar vagy kézműipar bármely ága számára különféle — valamint azok is, a kik csak egyes különleges szerszámokat készítenek. Őzeja ezen kilállításnak, hogy a hazai szerszám-készítők és gyártmányai a fogasztó közönséggel minél szélesebb körben megismertessenek s ily módon és a gyártás tökéletesítésével ezen iparág fejlődése előmozdítassék. Ezen célból a kilállított szerszámokról az érdeklő közönségnek előadások tartatnak s azokkal kísérletek és gyakorlati műveletek is tételnek. A kilállított kiválóbb tárgyak készítői kitüntetésben részesíttetnek; a kitüntetés: 1. ajándék oklevél, 2. pénzjutalom, esetleg az illető tárgyak megvétele az intézet számára, a miről szintén okmány állítatik ki. A kilállított csak gyártmányaiak szállítási költségét tartoznak fedezni. Tárj név fizetetik, a ki- és besomagolás, a felállítás, tűz eleni biztosítás és felügyelet költségét az intézet viseli. Az igazgatóság bizton reméli, hogy a hazai szerszám-készítő iparosok az intézetnek az ipar fejlesztésére irányzott közhasznú törekvést és áldozatkészséget, valamint saját felől érdekelteket kellően méltányolják s ezen kilállításra teljes számmal részt fognak venni. A kilállításra vonatkozó részletes szabályzat és bővebb felvilágosítás nyelhető a múzeum igazgatóságánál. Budapest, 1887. november 20-án. A m. kir. technológiai iparmúzeum igazgatósága.

* **Installáció.** Főt. Kirschbaum Lajos, titeli plébános, vasárnap tartotta beiktatási ünnepélyét, mely alkalomra a vidékről is többen rándultak le Titele.

* **Pezsgőző parasztok.** Jó ivóiról messzo híres Bács megye, de hogy az ivásban a „civilizáció” annyira elterjedt volna, hogy még a parasztok is elpártolnak a rámpástól, meg a holmi karcosától s a pezsgőt veszik pártfogásuk alá, az már csak ugyan újsg az „ivás művészetében” profán más megvebbéliek ellát. Pedig úgy van. A „B-H.-nak írják, hogy Gajdóbrán a minap busukor több parasztagda beint a koresmába és hatalmas pezsgőzést vitt véghez. A legérdekesebb az, hogy az a mulatság csak az idegen vendégek előtt tnt fel olynakk, mintha valaki frankban és gyelesgatyánban indulna a jogászbába. A koresmáros azt mondta, hogy ott a pezsgőzés egészen rendes dolog, mert a gajdóbrai dusdadag sváboknak tilték pezsgőrevaló is.

* **Az utolsó úl.** Toth Mihály keletibai gazda a mint hazafelé tartott a halasi vásárról, megrakott koscsja fölfordult s a gazdát összezúzta.

* **„Alsó Bácska”** című Német-Palánkán új hetilap indul meg. Szerkesztő Mezey Károly ügyvéd és Csapó Gyula szolgabíró lesznek. A mint hírlík, nyelve a német mellett magyar is lesz. Megint egy epigonja a kulai Teleskának, csak aztán ne legyen epigonja alban is, hogy csak a hirdetéseit közölje magyar s czik-kelet valamint híreit német nyelven!

* **Áthelyezés** Oziraki Zsigmond, dautovai káplánt, hasonló minőségben Martonosra helyezték át.

* **Montálion József**, bezdáni műszóvész, a kinek kiténő műszóvészeti iparcekkjeit nem csak a környék, hanem távolabbi megyék is ismerik, Szabadkára költözött s ott nagyobb üzletet nyitott.

* **A budapesti** ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy Olay Lajos budapesti ügyvéd Szabadkára történt elköltözése folytán a fenti lajstromból kitűreltett s irodája részére gondnok kirendelésének szüksége fenn nem forgott.

* **Eljegyzés.** Zsulyevits Ernő gymn. tanár, a helyb. ipariskola igazgatója, városi számvizsgáló eljegyezte Széchenyi Boriska kisasszonyt, Sécshényi József a helybeli kir. törvényszék elnökének kedves, szép leányát.

* **Dr. Sági Samu** helyb. gyakorló orvos lakását a Falcione féle házba, Szauerborn Károly volt gyógyszerháza fölötti emeletbe helyezte át. Rendel. d. e. 9 óráig, d. u. 3. óráig. — 3—3

CSARNOK.

Egy bajjal lakodalom.*)

Vajmi kevés köze lenne ezen lakodalomhoz lapunknak, meg az idevaló közönségnek, ha a főszerepet benne nem e lap szerkesztője és a helybeli társadalomnak egyik tagja viselné.

Mintthogy azonban egy zombori ügyvéd házasságáról van szó, nem lesz érdektelen valamivel körülményesebben megemlékezni arról.

Ha bajai lakodalmat említnék, akkor sok körülményt elhallgathatnánk, amelyet azonban a zombori közönség tájékoztatásáért megis jónak látok kiemelni.

Hogy barátunk választása szépség tekintetében mi kívánni valót sem hogy fónn, azon senki sem fog csodálkodik, ha be van avatva a bajai viszonyokba, mert oylan Eldorádója az a szép lányoknak, hogy még Diogenes lámpájával sem akadhatnánk egy csunya.

Hósnök Kornis Aranka mellé aztán sorakoztak az aranyos kis koszorúlánnyak, névszerint Weidinger Rózsika, Berger Berta, Kornis Ilonka és Vilma ciska kisasszonyok kiknek egyike mellett én vittem a boldog vőfélyi tisztet és ha megjegyzem még azt — habár egy kis szerénytelenség vagy mondjuk: elfogultság, — hogy párosokamat a többiek elé helyezem, úgy minden érdeklő eltalálhatja, hogy melyik volt a három közül a leg... Piros pozsgás gömbölyű kis orcsikájá feketé villogó szeméi, csacsogó szájakcskaja, örökké vidám kedélye annyira magával ragadott, hogy — még én is vídám arczot öltöttem, a mi talán először esett meg rajtam életemben. És ezzel illusztráltam, azt hiszem, leginkább hódító erejét.

Hanem a milyen malheurű léleknek ismernek is már engem, az »Üdvöseke-beli tere még itt is kísértett, mert nem elég hogy megérkezésem után egyenesen az ágyba kellett bujnom megbetegedésem folytán, a mit ne képzeljen az önök maliciozus fantáziájuk szívbjának, mert még akkor nem ismertem az aranyos kis koszorúlánnyat. Ez azonban a kisebb baj lett volna, mert míg én a kis idealom mellett minden hódító képességet latba vettem (zárjel alatt megsághatom, hogy többi jó tulajdonai között nagyon gazdag is és szép hozományra lehet kilátás), addig nekem ront a nem kevésbé esinos másik koszorúlánka azon meglepő óhajával, hogy szöktessem meg. Ilyen ajánlatra a legkevésbé sem lévén elkészülve, gondolkodási időt kértem magamnak, mert taktikám illt sem hagyott el és úgy spekuláltam hogy ráerek akkor is nyilatkozni, ha már amarról végképen le kell mondanom.

De hát még sem illő örökösben magamról beszélnem, mikor én csak oylan igénytelen epizódserpülő voltam a nagy lakodalmi színjátékban és azt hiszem sokkal okosabban cselekszem, ha egész tárgyilagosan látok hozzá a lakodalom leírásához.

Az esküvő f. hó 20-án délután ment végbe a bajai zsidó templomban szép és nagyszámú közönség jelenlétében. A szertartás befejezésül a rabbi ékes magyar szavakban esztelte a házas élet boldogságát.

Este igen díszes vacsorára gyűlt egybe a nászkozség s a »Nemzeti szálloda» nagy termében, jó kedélyvel és kiténő étvágyal fogyasztva a vendéglős által egybeállított és különös dícséretet érdemelő menüt.

Pecsénye közben megereedt aztán a toasztok árja, melyek szellemesség tekintetében egymást mutkolták föl. Poharat emelt Dr. Kóhegyi, Dr. Nikolszburger, Müller Zsigmond, Dr. Szilasi, Dr. Lemberger és Blau (Bárczi) Géza az új pár, ugyszintén szüleik egészségére, melyek közül mulasztatlanakk véljük a legutóbbiét egy fenköl irányla, mint igaz, nemes szivre valló hangja és szép szerkezete jutalmul szószertartás közzé tenni.

A falköszöntő ekként hangzik:

Hölygeim és uraim!

Hódolva az ősi magyar szokásnak, esordultig színborral telt pohárral áldozok az ifjú pár boldogságának alig épült oltárán.

Hosszú évekkel ezelőtt, lelkeben nemes ambícióval, merész álmokat szövö, kilépett a sikra egy teletsgés ifju, meglelte az erkölsi bátorság leghatathatób jelenségeivel, deső törekvések erőteljes ösztönével és egy örök lánggal égő becsnyág minden apparatúszával.

Három erős támasza hűségesen kísérté farszoki utján: szilárd jelleme, becsületes lelkelete, s mindent felölő idealistcus észlelete.

Hogy e három bástyára támaszkodva, s a csüggedetlen erély és férfias tettvágy válvettett törekvéseitől támogatva mi mindent lehet kivívni — azt lényesen megmutatta most férji boldogságtól sugárzó barátom, dr. Molnár Gyula.

Életének nehéz küzdelmeit, tövösen pályájának czermyi megpróbáltatásait ismeri mindenki, de azokon lelkesülni, azokért egy

*) Visszaélve a kezünkbe ideiglenesen letett szerkesztői jogarral, ezt a kis lakodalmi referátát is adjuk olvasóinknak a szerk. tudta nélkül.

Yeze szerk.

szerető baráti szív őszinte elismerésével adózni, úgy senki sincs jogosítva, mint én, kit hozzá két évtizedes baráti kötelék fúz.

De a ki anyni csurgó veríték és keserű családás árán úgyszólván a porból önmagát tisztas társadalmi állásra, a közbecsületes irigylendő magaslátára tudta felemelni, az nem szorul arra, hogy én emleljem őt, hiszen az én szavaim, mint nagy gondolatok súlyos tolmácsai, csak rontanának abból, a mit ő egy ifju élet egész tevékenységével felépített.

Im lelke merész vágyai be vannak töltve, gyakran oltotta szomját a dícsőség kelyhéből és az élet ágas-bogas labirinth-jaiból mint hivatását lelkesen betöltő ügyvéd, mint magasröptű poéta és mint férfi a szó igazi értelmében bontakozott ki.

S most, hogy kiküzdötte magának azon állást, melyet sok tövis után számos babér ékesít — nem is volt egyből hátra, mint hogy fejére tegye a férfívagyak koronáját, kikössön a boldogság révpártján és karjára füzze életének jövendő sorsosat, egy bájos ifju lényt, ki hivatva leend nemtöként kisméri lépteit, cioslatni homlokáról a boros fellegeket. és romlatlan lelkeinek színyarai vonzalmával körülövezni egész világát.

E bővös pillanat is elérkezett, két szerető szív egybeforr, és a díszes nászserg, mely az igaz szerelem e diadalünnepegre egybegyűlt, mind azon egy óhaját látszik visszatükrözni, hogy e frigyre szórja minden áldását a Mindenható!

Ezzel én is bevégezhetém mondkómat, de — bármint vegyék — lehetetlen, hogy igaz baráti érzésem sugallatára az ifju asszonyhoz néhány szót ne intézzek.

Minden nő szerető férje karján boldogságra lel, de te ne feledd soha, hogy amit te férjeden felaláltál, ed nem közönséges ember mindennapi vonzalma, nem a chablonszerű köteleltségérzet kimért udvarlássága és tartozó ragaszkodása, hanem a fenköl lelkű költő lángoló szerelme, mely a hitvesi hűségűl sokkal többre vagy, de sokkal többet érdemel.

Mindig előtted lebegjen, hogy a költő lelke gyakorta egy magasabb, eszményibb világban kalandoz, és átszellemült pillanataiban nem képes leszállni a köznapiság fojtó atmoszphaerájába, oda, a hol az emberiség zömének gondolkodása megfeneklik.

Jussom eszedbe mindig, hogy más a költő szerelme, más az ő lelke. más az észlelete, és ha boldogítani és boldogulni akarsz, egészítsd ki azt tiszta lényednek úde harmatával, mételeyzetlen lelkednek friss melegével.

Allda meg az ég e szép szövetséget csak annyit boldogsággal, a mennyit én és mi mindnyájan kívánunk! Szükségletlen mondanom hogy e sikerült tosztot lelkesen megéljenzte a halgatóság.

Hogy pedig senkit bámulatba ne ejtsek az által, hogy a hol oylan kedves tég kínálkozott a beszédre, én magam hallgattam, megérthetővé fogom tenni a mulasztást az által, hogy némaság lett parancsolva koszorúlánnyak részéről, a kinek kézséggel meghoztam még ezt a legnagyobb áldozatot is.

Jókívánataim leírása azonban nem lett megtöltve és így, habár nagyon rövid szavakba foglalva, még sem hallgathatom el!

A menyeyi Atyaisten áraszsa el kegyeivel nagyon sok éven keresztül az új házaspárt!

F. A.

Kereskedelmi múzeum.

— Első közlemény. —

(Vége.)

A hangszeriparban kétségtelenül a legelső helyek egyikét foglalja el Schunda V. J. es. es kir. udvari szállító (magyar-utca 26. sz. jegyűnényes csoportja. Ki vannak ott állítva mindenféle réz- és fafüvő, vonó és ütőhangszere, továbbá híressé vált, gyönyörű hangu, felülmulhatatlan pedálcimbalmai, melyeken több ízben játszanak a múzeumot látogató közönség előtt. Schunda, a pedálcimbalom feltalálója, elévülhetetlen érdemeket szerzet magának nemcsak az által, hogy a hangszert úgy a fúri szalonokban, mint a polgári házakban íthlton, sőt e külföldön is ismertté és kedvelté tette, hanem az által is, mert mintaszert gyára díszre válik a magyar iparnak. Ez iparág terén szerzet érdemeit nemcsak számos kilállítás, köztük a párisi, bécsi és budapesti ismerté el előrsűdű kitüntetésekkel, hanem ő felsejge a király is, ki, mintán mar korábban az arany és a koronás arany érdemkeresztet tintette ki, az 1855. évi orsz. kilállítás alkalmából legmagasabb elismerést nyilváníttotta. Schunda most készíti a kétezeredik pedálcimbalmot melynek befejezését megünnepeli még pedig nagyszabása cimbalomhangversenyűl, bankettel stb. melyre számos előkötő vendég lesz hivatalos. Ez alkalmal egy rópirát a cimbalom történetéről és két érdekes füzet jelenik meg, melyek cimbalom-áttíratok tartalmaznak és egy bel- mint külföldön elismert cimbalomiskolájának úgyszólván folytatásait és kikészítését fogják képezni. Előrelátható hogy Schunda ez alkalmal megérdemelt óvaikokban fog részcsülni, de a legnagyobb elismerés mégis csak a sikerben rejlik, melyet a hangszergyártás terén felmutatni képes. Schunda pedál-cimbalmaiból igen nagy a kivétel külföldre is, hol az általa kiadott iskola szerent tanulnak.

A jobb folyosó végén van Wünsch Róbert ismert-technikus és beton-munkálattí vállalkozó epreskert-utca 27. sz. a gyárának csoportja. Itt láthatók minden nagyszámú elpusztíthatatlan cementszővek, cementlapok esinosan márványova és szép mintákkal, melyeket nagy előszeretettel használunk újabb építkezéseinknél. Az e özíg által készített betonozási munklatok, melyek közl nébányának a rajza a esportnál látható, továbbá szabadalmazott salakbeton-holtozatai, melyely a budapesti m. kir. hönvségűl Ludovica academiá nagyszabású új istálló és a kassai tüzérségi lakotnya istálló boltozva vannak és melyek fölő a felsejge a Ludovicumban legutóbbi történt látogatása alkalmával nagy dícsőretűl nyilatkozott, ily specialitások, melyek a szakemberek teljes elismerését vívták ki. Ez istálló boltzatoknál egyébb nagy és számos előnye mellett az az érdekes, hogy e eszűrű és szilárd szerkezet esaknem ugyan azon árval állítható elő mint a kezdetleges faszkeret. E ezeg a fővároson kívül Kassán, Kolozsvárott, Miskolczon, Eperjesen, Nagy-Kikindán, Nagy-Szombatban, Trenesénben, Teplicében, Diósgyőrűl, Zimonyban, Sopronban stb. összesen mintegy 60.000 meter betoncsatornát rakott le. Wünsch úr szivesen ad ily munklatokra nézve bővebb felvilágosítást.

Wünsch Róbert esportjának szomszédiségében van Walsér Ferenc előkötő fúvós-gép- és tüzölvészeti gyárának, harang- és ércöntőjének mintaszert kiállítása. E cég egyike azoknak, melyek a magyar iparnak messze a haza határain túl is dícsőszéget szerzenek. Most készűl ércöntőjében a bukarosti román metropolita

megbizásából egy 200 mázsás történelmi nevezetességű harang. E gyár szerelte fel több hazai és külföldi tűzoltóságon kívül a konstantinápolyi és legutóbb a smirnai. A nemrég bezárt turini nemzeti tűzoltó szerek kiállításán Walsér gépeit az ott kiállított angol készítményekkel szemben is a legjobbaknak ismerték el, minek következtében számos helyről, többek közt az oporói (Portugal) tűzoltóság számára is nagyobb megrendelést kapott. Elsőrangú kiállítási érmeinek, díszokleveleinek és egyéb elismeréseinek száma annyi, hogy azok felsorolása a rövid szemlében lehetetlen. Az állata szállított tűzoltási felszerelések, gazdasági és tűzoltási gépeket, felállított szivattyutelepek és kutak, nagyszabású vízművi és fűrdőberendezések stb., mindmegannyi műtáza munkálatok. József főherceg, kinek Walsér udvari szállítója, az a vidéki tűzoltóságok szervezéséről írt cikkében legmegerősebben ajánlja Walsér gyárát a felszerelések beszerzésére. A Walsér-féle rendkívül célszerű, úgynevezett fertőtlenítő szerkesztését pedig a belügyminiszter az összes községeknél elrendelte. E gyár a keresk. muzeumnak Belgrádban felállítandó főtelepén nagyobb csoporttal fog részt venni.

A muzeum csoportját végig tekintve nem mulaszthatjuk el megjegyezni, hogy nagyon sok oly cikk hiányzik onnan, melyben a fogyasztás nálunk óriási és melyek némi akarattal és áldozattal nálunk is előállíthatók volna. Hogy csak egyet említsünk, fővárosunk egyik legelőkelőbb üzlete a Kertész Tódor cég, melynek főnöke mindent elkövet a hazai ipar érdekében, mégis kénytelen legkeresettebb ezikeit a külföldről behoztatni. Itt vannak például a karácsonyi ezikek a legkülönfélébb escesebesékek, karácsonyfadíszek száz meg száz féle változatban és kiállításban, mulattató és tanulmányos, tréfás, vezérlő türelmejtűk és egyéb játékszerek. Kertész a jó bírtafi játéktárgyakat is tartja ugyan, de ezekkel nem képes fedezni a közönség nagy keresletét. Kertész Tódor árjegyzékében, melyet bárkinek szívesen megküld, egész halmaza található a hazánkban előállított ezészerű és szép ezikeknek, de roppant nagy azon érdekesnél érdekesebb ezikek száma, melyek eddig hazánkban vagy éppen nem, vagy csak rendkívül kis mértékben állíttatnak elő. Különösen ajándék és dísz tárgyak és ezek közt az utánozhatlan keleti, kínai, perzsi, török stb. készítmények azok, melyek nagy keresletnek örvendenek. Szóval az az óriási készlet, mely Kertésznek Dorotyia-utca 1. sz. alatti üzletében a legkülönfélébb díszmű és moipari tárgyakból fel van holmozva, bevite-lünk rendkívül érdekes képet nyújtja. Iparosaink hosszak meg maguknak Kertész gazdag árjegyzékét, mely rájuk nézve csak tanulságos lehet.

NYILTTÉR.*)

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
SAJANYU-KÖP
legjobb asztali- és üdítő ital,
kitűnő hatásának bizonyult köhögésnél,
gégebajoknál, gyomor- és hólyagbu-
rútnál.
Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

*) E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő és kiadó-laptulajdonos:
DR. MOLNÁR GYULA.

HIRDETÉSEK.

4597. sz.
tkvi. 87.

Árverési hirdetményi kivonat.

A zombori kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, közhírré teszi, hogy ns.-militiási 234. sz. tjkben Knézy Klarin Benjamin és nővére Knézy Joza nevének álló A. hr. 1758. sz. 5 hold 400 □ öl ingatlanból, annak Knézy Józát illető fele jutaléka 485 fnt 50 krban ugy a hr. 2346. sz. 600 □ ölnyi egész szántó és szőlő a végrh. trvény. 156. §-a értelmében 114 fnt cenzell megállapított kikéltási árban a zombori kir. törvényszék (a zombori kir. járásbírósg területén lévő Ns.-Militiases fekvő a ns.-militiási 234. sz. tjkben Knézy Klarin Benjamin és nővére Knézy Józsa nevének álló A. hr. 1758. sz. 5 hold 400 □ ölnyi ingatlanból, annak Knézy Józát megillető fele jutaléka 485 fnt 50 kr. ugy a hr. 2346) sz. 600 □ ölnyi egész szántó és szőlő a végrhajtási trvény 156. §. értelmében 114 fnt cenzell megállapított kikéltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1887. évi december hó 19-iki napján délelőtti 9 órakor Ns.-Militiási község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikéltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értecpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismerérvényt átsszolgálatni.

Kelt Zomborban, 1887. évi június hó 23. napján.
A Zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Széchényi József,
kir. trvszék elnök.

Radány,
kir. trvszék jegyző.

Kedvező pénzkölcsönhöz

juthatnak önálló, rendes éves lakással bíró vidéki lakosok, ugymint iparosok, kereskedők, magánzók, hivatalnokok, katonai egységek stb. 50 firtól 1000 firtig, mint magán személyhitel, esekély heti, havi vagy háromhavi részletekbeni törlesztésre 6%-os kamat mellett.

Ingatlanok betáblázására

5%-ra amortizációra, vagy a nélkül: Bővebbet:

STEINER G. A.,

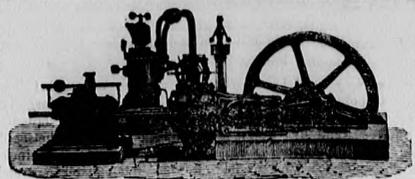
Budapest, Magyar-utca 38. szám.

1-1

Levélbéli megkeresésekhöz 3 válaszcjegyet csatolando.

Eladó ház

a Szóntai úton 124. szám alatt 8 szobával, 2 konyhával, kamrával, pincesz és kerttel. — Bővebb felvilágosítást a szerkesztőségben.

Gőzgépek

Duplex-Regenerator. Hock szabad.

Minden tüzelő-anyag használható. Kőszénfogyasztás kisebb telepeknél, egy kilogramm kőronként és óránként; nagyobb telepeknél még kevesebb, tehát nagyobb telepeknél 60-80 % tüzelő-anyagnak megtakarítása, azaz évenként sok ezer forint, a mi mindenkinél a rendszer leírásából kivilágzik és miről minden reflectans személyes meggyőzés által, malmoknál alkalmazásban lévő gépeken, meggyőződhetik. — Új gépek előállítását és

létező telepek átépítését a munkateltetés és tüzelő-anyag elhasználására különösen meghatározandó hosszabb tartamu jóállás mellett elvállalják **HOCK GYULA és Tsa, BÉCSBEN.**

Képviselők a vidéken kerestetnek.

Hamisításoktól óvakodjunk!

Senki se fogadjon el mást, mint:

<p>Dr. Popp J. G. udvari fogorvos Anatherin szájvizét, mely 40 év óta a legjobb fog- és szájköszorvó szer. Eltávolítja a fogkőt, a szájjelmeletlen szagot és ízet, megemészteli a fogfájást, erősíti a foghúst stb. Ára a nagy palackoknak 1 fnt 40 kr., a közepégyeseknek 1 fnt, a kicsinek 50 kr. —</p>	<p>Dr. Popp J. G. udvari fogorvos aromatikus fogpasztáját mely a legkíméletesebb, legjobb és legelőkelőbb fogpasztan. Előven használható a szájjelmelettel együtt. Ára 35 kr. —</p>	<p>Dr. Popp J. G. udvari fogorvos Anatherin fogpasztáját (árgyógyászati). mely gyógyhatású a károsító következtében nemcsak a legjobb fogtisztító, de egyszerűen kitűnő szájköszorvó szer is. Ára 1 fnt 22 kr. —</p>
<p>Kaphatók minden gyógyszerárban, illatszertárban és finomabb üzletekben.</p>		
<p>Dr. Popp J. G. udvari fogorvos fogporát, mely rendkívül kedvelt fogtisztító szer, a fogpor barátai előtt. A fogaknak főfőhercegétől készült. Ára 63 kr. —</p>	<p>Dr. Popp J. G. udvari fogorvos fogtömőjét (Plombe) melyjével bárki odvas fogait a használati utasítás szerint ónmaga kitömészheti. Ára 1 fnt. —</p>	<p>Dr. Popp J. G. udvari fogorvos nővényszappant mely 18 év óta a legkíméletesebb eredménytel a használatban mint pipere és gyöngyszappan, minden bőrkárosító és foltok ellen. Ára 30 kr. —</p>

Csak a dr. Popp-féle szerek valódiak és hatásosak!

Pserhofer J. gyógyszerháza Bécs, Singerstrasse 15. sz.

„Zum goldenen Reichsapfel“.

Vértisztító labdacso, melyek előbb universalis pírulának nevezettek, ezen utóbbi nevet teljes jogga megérdemlik, mert alig van betegség, melyekben ezer meg ezer esetben elcsúdlata méltó hatásuaknak ne bizonyultak volna. A legmakacsabb esetekben, melyekben minden egyéb gyógyszer hasztalanul alkalmaztatnak, ezen labdacso által számtalanszor és rövid idő alatt tökéletes egészség következett be. 1 skatula 15 pírulával 21 kr. egy tekeres 6 skatulyával 1 fnt 5 kr. bérmentesen utánvételt 1 fnt 10 kr. A pénz előleges beküldésével bérmentve 1 tekeres pírua 1 fnt 25 kr. 2 tekeres 2 fnt 30 kr. 3 tekeres 3 fnt 40 kr. 4 tekeres 4 fnt 40 kr. 5 tekeres 5 fnt 20 kr. 10 tekeres 9 fnt 20 kr. (Egy tekeresnél kevesebb nem küldethetik.) — Számtalan köszönő irat tekinthető be, melyekben ezen pírua fagyasztói hosszabb élvezetük után a legkülönbözőbb és súlyos betegségeikben köszönetet mondanak. Mindaz, a ki egyszer kísérletet tett vele, tovább ajánlja ezen szert.

A sok köszönő irat közül néhányat itt közlünk:

Igen tisztelt uram! Önnek píruái valóban csudálatra méltóan működnek, nem olyanok ezek, mint egyéb dícsőített szerek, hanem segélyt nyújtanak majdnem mindenben.

A husvétkor küldött píruák legtöbbjét ismerőseimnek és barátjaimnak osztottam, s mindnyájan segítettek, még magas koru egyének is s különböző bajokban, ha nem is teljes jó egészséget, de tetemes javulást tapasztaltak s folyvást használni akarják. Kérem ennél fogva sziveskedjek ismét 5 tekereset küldeni. Tölem és mindazoktól, kiknek szerencsésük volt az ön píruái által egészségüket visszanyerni, fogadják benső köszönetünket.

Leongang, 1883. május 15.

Tisztelt uram! Nem fejezhetem ki eléggé benső köszönetemet az ön píruáiért, mert 1sten segítségével mellett nóm, ki évek óta miszerében szenvedett s habár még most is ilyeneket bevennie kell, egészsége annyira helyre állott, hogy íjű frissességgel minden dolgot végezhetek. Ezen közleményemet minden szenvedő javára felhasználja s kérem egyjuttal, sziveskedjek kelt tekeresrel küldeni, valamint két darab kínai szappant is. Kiváló tisztelttel.

Novák Ajtalyos, fokertész.

Tekintetes ur! Előre becsátja, hogy önnek gyógyszerre egyformán jó, mint kitűnő fagybalsam, mely az ön esadomban több idült fagyadagnatot gyorsan megszüntetett, dacára az úgynevezett universalis gyógyszer iránt való bizalmatlanságnak, elhatároztam, önnek vértisztító píruáit használni s ezen apró gölyöcskék segítségével, hosszú évi aranyér bajomat lostromolni. Nem akarok magának érdemet szerezni, midőn önnel tudatom, hogy régi bajom több heti használat után, egészen megszűnt s ismerőseim körében a legszorgalmasabban ajánlom. Az ellen sines kifogásom, ha ezen sorokat — névalkírásom nélkül — nyilvánosságra hozza.

Bécs Szt. György, 1882. február 16.

Tisztelttel C. v. T. Bécs, 1881. febr. 20.

Fwg-y-balsam Pserhofer J.-tól, hosszú évek óta ismert legbiztosabb szer mindenféle fagyások ellen valamint üdült sebekre stb. Egy doboz 40 kr. — Gyólya balsam, megbízható szer a gölyva nyak ellen. Egy palack 40 kr. — Elet-essencia (prágai cseppek) elemzését, mindennemű altesti bajok ellen. 1 palack 20 kr. — Okóriavirág nedv általános ismert kitűnő házi szer katarhus rekedség, göresös köhögés, stb. 1 palack 50 kr. — Amerikai közzvénykenőcs, legjobb szer minden közzvény és reumatikus baj, fogfájás, Ischiász, fülfájás ellen stb. 1 fnt 20 kr. — Alpési nővényedv W. D. Bernack 2 fnt 60 kr., fél üveg 1 fr 40 kr. — Szem-essencia Romershausenl 1 palack 2 fnt 50 kr., fél palack 1 fnt 50 kr. — Tanchinin-pomádé Pserhofer J.-tól számos év óta minden hajnövesztő szer közt melyek orvokok elismernek. Egy esinosan kiállított nagyszelene 2 fnt. — Általános tapaszt Stendel tanártól vágott és szűrt sebekre s gyuladt részekre és úgynevezendéseknél ajánható 1 tégely 50 kr. — Általános tisztító só Vulrieh A. W.-tól házi szer, a rozsz emésztéskét következményei, fejfájás, gyomorgöres, mellégés, aranyér, dugulás stb. ellen. 1 csomag 1 fnt. — Ferenecz-pálinka 1 palack 60 kr. — Lábizzadáás elleni por 1 skatulya 50 kr.

Mindennemű homeopathi gyógyszerkészletben vannak.

Az itt megnevezett készítményeken kívül minden az osztrák lapokban hirdettet bel- és külföldi pharmentikus különlegességek készletben vannak s minden a raktárban nem levő ezikekről pontosan és oleón gondoskodunk.

A postai küldemények gyorsan és pontosan eszközöltetnek előleges pénzküldésre vagy utánvételt.

2-12